

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 5

Organ för Svenska Brandkårens Riksförbund
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner

1939
21 årgången

OM FILM.

I Sverige har man icke uppställt några fordringar på hur en film skall vara beskaffad för att få kallas säkerhetsfilm, och ej heller har man föreskrivit, att någon myndighet skall prova filmen och utfärda intyg om att den verkligen är s. k. säkerhetsfilm.

På en del håll utomlands däremot har man noggranna bestämmelser i detta avseende. I Tyskland t. ex. måste all smalfilm utföras såsom säkerhetsfilm och underkastas vissa prov, innan den godkännes som sådan. Dessa prov taga sikte på att filmen skall vara svår att antända samt svårbrännbar.

Sålunda föreskriver den tyska smalfilmsförordningen, att säkerhetsfilm skall kunna uthärda en temperatur av 350° under tio minuter utan att antändas, samt att en 30 cm. lång filmremsa skall ha en bränntid av mer än 45 sek. Är filmens tjocklek 0,08 mm. eller därunder, skall bränntiden uppgå till mer än 30 sek. Filmen skall

provas av den tyska statliga provningsanstalten, och vid godkända prov skall den med jämna mellanrum förses med en text, som anger dess karaktär av säkerhetsfilm samt tillverkarens firmanamn eller firmamärke.

I Amerika har "Underwriters Laboratories" (försäkringsbolagens tekniska laboratorium) uppställt vissa fordringar på säkerhetsfilm. En 89 cm. lång filmremsa skall ha en bränntid, som överstiger 65 sek., och om filmens tjocklek är mindre än 0,08 mm. skall bränntiden överstiga 30 sek. Som synes äro dessa fordringar lindrigare än vad de tyska äro. Dessutom har emellertid "Underwriters Laboratories" föreskrivit, att säkerhetsfilm ej får innehålla mer än 0,36 procent nitrocellulosa, en fordran, som, enligt vad jag har mig bekant, inte förekommer i något europeiskt land, men som är av stor betydelse. Nitrocellulosa är nämligen ett ämne, som vid brand kan giva upphov till mycket giftiga ga-

ser (detta var som bekant förhållandet vid Clevelandolyckan), och därför är det av vikt, att den ingående mängden av nitrocellulosa nedbringas. Det är ju tänkbart, att man kan komma att framställa en av huvudsakligen nitrocellulosa bestående film, som fyller föreskrifterna med avseende på både svårantändbarheten och svårbrännbarheten, och denna skulle då komma att anses som säkerhetsfilm, trots att den till stor del vore tillverkad av nitrocellulosa med därmed följande risker för giftgasbildning vid brand.

"International Standards Association" har tydligen också insett denna fara och i normer för säkerhetsfilm, föreslagna vid ett möte i Berlin i juni 1938, ansett sig böra begränsa nitrocellulosahalten till 0,36 procent. Tidigare ha "Underwriters" ansett, att nitrocellulosahalten fick uppgå till maximalt sju procent, men ha nu följt "International Standards Association's" förslag och föreskrivit en nitrocellulosahalt i säkerhetsfilm av maximalt 0,36 procent.

Hur skall man kunna skilja en säkerhetsfilm från en vanlig nitro-

cellulosafilm? Att man inte på varje ort, där filmen skall spelas, kan företaga brännprov är naturligt, då man dels saknar apparatur för provens genomförande, och då dels upprepade sådana prov skulle inkräkta på filmens längd. En lösning vore naturligtvis att låta Statens Provingsanstalt utföra prov och utfärda intyg för varje enskild filmkopia, men en annan och billigare lösning vore att Provingsanstalten provade olika filmfabrikat och en gång för alla godkände vissa filmtyper såsom säkerhetsfilm på samma sätt som man nu godkänner vissa typer av maskiner eller apparater för angivet ändamål. Så länge bestämmelser i denna riktning saknas, får man väl nöja sig med att lita på fabrikanternas uppgifter, och den enda kontrollåtgärd man kan vidtaga är att efterse, att filmen i kanten utanför perforeringen är försedd med en text, som anger den som säkerhetsfilm (t. ex. "Safety film", "Non flam", "Safety", "Sicherheitsfilm", "Veiligheidsfilm").

John-Erik Skogsberg.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Stockholms läns brandkårsförbund.

T. f. Brandkonsulent: Kaptan *Erik Gillner*. Exp.: Styrmansgatan 1, Stockholm.
Telefon 606308.

Redogörelse

för Stockholms läns Brandkårsförbunds verksamhet under år 1938.

Förbundet har under året kunnat bedriva sin verksamhet tack vare välvilligt understöd från Stockholms läns brandstodsbolag.

Brandstodsbolaget har även direkt lämnat sitt stöd till brand-

kårsväsendet inom länet för upprättande av nya brandkårer och förstärkande av redan befintliga. Sålunda hava bidrag lämnats till anskaffande av motorsprutor eller annan brandmateriel till följande

brandkärer, nämligen Tyresö, Österåkers, Sollentuna, Botkyrka-Grödinge, Hargs, Rimbo, Länna-Bergshamra samt Österhaninge till ett sammanlagt belopp av 19,417:— kronor.

Antalet till förbundet anslutna kårer är nu 56.

Styrelsen har haft ett sammanträde. Denna styrelse har bestått av: Landshövding N. Edén, ordf., direktör B. Rudling, v. ordf. och kassaförvaltare, assuransdirektör N. Sundstedt, f. d. brandchef A. F. Wiberg, landsfiskal H. Lilienborg till den 21 maj, municipalnämndsordförande C. Burman från den 21 maj, handlande M. Felldin och mjölnare F. H. Björkman.

Suppleanter: Landsfiskal S. Wadenius, rådman J. Nordin, ingenjör K. V. Berglund, municipalnämndsordförande C. Burman till den 21 maj, brandchef C. Holm från den 21 maj.

Som konsulent och sekreterare har under året fungerat kapten Erik Gillner.

Konsulentarbetet.

Konsulenten har under året gjort 37 besök hos brandkårerna, varvid övningar ägt rum och föredrag hållits samt råd och upplysningar lämnats beträffande brandskydd och därmed sammanhängande frågor. Propagandaarbete för organisation av brandväsendet inom länet har även bedrivits och resultat uti att trenne nya brandkårer bildats (Österhaninge, Bergshamra och Botkyrka-Grödinge) och trenne äro under organisation (Ekerö, Skå och Årsta havsbad).

Konsulenten har dessutom skriftligen lämnat råd och upplysningar beträffande nyanskaffning av brandmateriel och andra ärenden rörande brandväsendet.

Den 19—21 maj var en instruktionskurs för brandbefäl och brandmän anordnad vid Östermalms brandstation i Stockholm. I kursen deltog 23 man. Kursen

omfattade föredrag om eldsläckningslära, utbildningens bedrivande vid en mindre brandkår, friktionsförluster i slangledning, seriekoppling av motorsprutor samt brandkårens rökskydd. Därjämte förekom instruktionsövningar och praktiska bedömningsövningar.

Förbundsmötet ägde rum i Saltsjöbaden den 21 maj. Vid mötet hölls föredrag av brandkapten Mohlin om "Det civila luftskyddets organisation" och av kapten Gillner om "Eldsläckningsspel".

Därefter gav brandchefen i Saltsjöbaden en orientering om eldsläckningsväsendet därstädes, varpå följde en uppvisning av köpingens brandkår.

Brandkårsförbundets räkenskaper under året utvisa följande

Inkomster:

Överfört från föreg. år..	495:77
Anslag från Stockholms läns brandstodsbolag..	2,650:—
Extra anslag från Stockholms brandstodsbolag till årsmöteskostnader.	227:30
Bidrag från Svenska Brandkårernas Riksförbund till hållande av instruktionskurs ..	300:—
	Kronor 3,673:07

Utgifter:

Styrelsen	91:95
Sekreterararvode	50:—
Konsulentarvode	530:—
Konsulentens resor	649:75
Kostnader för årsmötet..	387:40
Instruktionskurs	925:—
Diverse utgifter.....	46:85
Bidrag till Valö brandkår	150:—
Inköp av eldsläckningsspel	126:20
	Kronor 2,957:15

Icke förbrukat anslag, att överföras t. år 1939

	715:92
	Kronor 3,673:07

Stockholm den 17 april 1939.

Nils Edén.

/ Erik Gillner.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Ovanstående berättelse och räkenskaper ävensom förbundets protokoll hava av oss, utsedda revisorer, genomgåts utan att granskningen givit anledning till någon vår erinran.

Vi tillstyrka förbundsmötet att

bevilja styrelsen ansvarsfrihet för dess förvaltning under det gångna året.

Stockholm den 28 april 1939.

Carl Beck-Friis.

Axel H. Pettersson.

Dalarnas brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef *J. And. Carlson.* Exp.: Turisthemmet, Leksand. Tel. 129.

Ur berättelse

angående Dalarnas Brandkårsförbund, verksamhetsåret 1938.

Styrelsen: Förbundets styrelse utgöres av landshövdingen Bernhard Eriksson, ordf., direktören Per Marits, Leksand, v. ordf., byggmästaren Carl Olsson, Grycksbo, direktören Ingel Hellberg, Falun, brandchefen Erik Ohlsén, Orsa, kamreraren Gunnar Gröndahl, Falun samt brandkonsulenten J. And. Carlson, Leksand, med ingenjören Dick Bergqvist, Grängesberg, disponenten Ruben Löfgren, Rättvik och ingenjören Arne Norelius, Falun som suppleanter.

Revisorer: Förbundets revisorer äro bankkamreraren M. J. Norlin och landsfiskalen Waldemar Jansson, båda i Leksand, med f. fanjunkaren And. Elg, Falun och stationsinspektoren Karl Lundahl i Vansbro som suppleanter.

Under året hava tre nya kårer bildats och anslutit sig till förbundet. Runnvika och Lingsheds brandkårer hava upplösts och begärt utträde ur förbundet. Brandkårens antal är vid årets slut 91.

Styrelsen har under året hållit 5 sammanträden, därav 2 i arbetsutskottet.

Årsmöte:

Förbundets årsmöte hölls i Leksand den 18 juni med samling i Sveasalen. När förbundets ordförande var förhindrad närvara lededes dagens förhandlingar av vice ordföranden, vilken hälsade de närvarande välkomna.

Vid årsmötet voro 50 brandkårer representerade med ett 100-tal deltagare. Dessutom närvoro representanter för Leksands kommunala förvaltning, brandstyrelsen, försvarsassistenten kapten Norrgren samt dagens föredragshållare kapten Torsten Mohlin.

Efter årsmötet höll kapten Mohlin ett luftskydds föredrag med skioptikonbilder.

Härefter skedde samling vid Norsbro sågverk, där kapten Mohlin demonstrerade olika slag av brandbomber och olika släckningsförfaranden.

På ångbåtsbryggan avprovades därefter uppställda sprutor.

Senare ägde uppvisning rum av Leksands brandkår varefter dagen avslutades med gemensam supé på Turisthemmet.

Instruktionskurs:

Den tidigare beslutade instruktionskursen i brandtjänst hölls i Leksand under tiden 13—18 juni. Intresset för kursen var mycket stort och den bevistades av 71 brandmän, varav 32 fullföljde hela kursen och därför vid kursens avslutning erhöilo förbundets diplom. Kursledare var brandkonsulenten Carlson och föredragshållare voro kapten Mohlin och ingenjör Carlqvist.

Inspektioner m. m.:

Alla till förbundet anslutna kårer hava under året inspekterats av brandkonsulenten. Vid dessa inspektionsbesök hava företagits övningar och instruktioner om förfarandet vid eldsvåda samt om materiels skötsel och vård.

För bildandet av brandkår samt för uppgörande av förslag till brandväsendets ordnande har Stora Långviks Gruvaktiebolag besökts.

För avprovning av motorsprutor samt för avsyning av nyinköpt brandredskap och av vattenreservoarer för eldsläckningsändamål har brandkonsulenten besökt Norrbärke, Enviken, Järna, Djura, Gävunda, Venjan, Mora, Siljansnäs och Äppelbo.

Föredrag:

Föredrag om det förebyggande brandskyddet har av brandkonsulenten hållits vid Vassbo lantbruksskola samt vid folkhögskolorna i Mora, Malung, Brunnsvik, Fornby och vid folkhögskolekurs i Folkärna.

Rörande förbundets räkenskaper hänvisas till revisorernas berättelse.

Intresset inom länet för ökat brandskydd är alltjämt livligt. Under året har ett flertal motorsprutor och brandbilar anskaffats och

åtgärder för ordnandet av vatten för eldsläckningsändamål hava vidtagits inom åtskilliga kommuner. Mycket återstår dock att göra, men styrelsen hoppas, att med kommunernas, brandkårernas och brandstodsbolagens hjälp inom en ej allt för avlägsen framtid kunna nöjaktigt ordna brandskyddet inom länets samtliga kommuner.

Falun den 24 januari 1939.

BERNHARD ERIKSSON.

Ordförande.

J. And. Carlson.

Sekreterare.

*

Undertecknade, utsedda att granska Dalarnas Brandkårsförbunds räkenskaper för år 1938, få efter verkställt uppdrag härmed avgiva följande

REVISIONSBERÄTTELSE.

Inkomster:

Behållning från föregående år	672: 85
Anslag från Dalarnas Nya Brandstodsbolag ..	4,200: —
Anslag från Kopparbergs Läns Brandstodsbolag ..	2,100: —
Anslag från Svenska Brandkårens Riksförbund	300: —
Anslag från Bjursås Brandstodsbolag	50: —
Anslag från Gagnefs och Mockfjärds Brandstodsbolag	75: —
Årsavgifter från 89 brandkårer	445: —
Ränta å Leksands Sparbank	40: 56
Ränta å Svenska Handelsbanken	22: 40
	<hr/>
	Kronor 7,905: 81

Utgifter:

Löner, arvoden och rese- ersättningar	3,565:14
Skrivmateriel, trycksak- ker, porto o. telefon..	198:70
Instruktionskursen för brandmän	1,965:65
Diverse omkostnader ...	978:35
	<u>Kronor 6,707:84</u>

Behållning vid årets slut:

Innest. å Lek- sands Sparb.	1,087:40
Innest. å Sven- ska Handels- banken	110:57
	<u>1,197:97</u>
	<u>Kronor 7,905:81</u>

Som räkenskaperna äro förda med synnerlig ordning och reda samt försedda med vederbörliga verifikationer, få vi tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

I likhet med föregående år anse sig revisorerna skyldiga särskilt framhålla, att brandkonsulenten planerat sina inspektioner och resor på ett för förbundet mycket fördelaktigt sätt.

Leksand den 24 januari 1939.

Waldemar Jansson. M. J. Norlin.

Västernorrlands läns brandkårsförbund.

Årsberättelse för verksamhetsåret 1938.

På initiativ av Länsstyrelsen i Västernorrlands län sammanträdde i Härnösand den 9 april 1938 representanter för landskommunerna, städerna och industrierna i länet samt ombud för Länet's Brandstodsbolag och sockenbolagen i länet för dryftande av frågan om inrättandet av ett brandkårsförbund. Man beslutade därvid enhälligt, att bilda ett dylikt förbund samt utsåg en interimsstyrelse bestående av herrar landshövdingen A. Wijkman, ordförande, riksdagsmannen L. Tjällgren, vice ordf., nämndemannen I. B. Bohlin, brandchefen E. Crone, brandkårschefen D. Johansson, disponenten Arne Mörch, kommunalfullmäktigeordf. Erik Olsson, ingenjören T. Wænerlund samt direktören P. Westman. Till sekreterare och kassaförvaltare utsågs försäkringsdirektören Arne Åmell.

Interimsstyrelsens uppgift blev nu dels att uppgöra förslag till stadgar för förbundet och dels att utreda förbundets ekonomi.

Vid sammanträdet med interimsstyrelsen den 24 september 1938 uppgjordes förslag till stadgar för förbundet i huvudsaklig överensstämmelse med Riksförbundets normalförelägg. Vidare förelåg till behandling av sekreteraren uppgjort förslag till inkomster och utgifter för förbundet, och uppgjorde interimsstyrelsen med anledning härav förslag till årsavgifter för förbundet för år 1939.

Å extra förbundsmöte den 10 december 1938 fastställdes interimsstyrelsens förslag till stadgar för förbundet. Till ledamöter i styrelsen utsågos: herrar landshövdingen i länet, tillika ordförande, riksdagsmannen L. Tjällgren, vice ordförande, samt till övriga ledamöter samma personer, som tillhört interimsstyrelsen. Till styrelsesuppleanter utsågos herrar landssekreteraren Ragnar Stattin, häradsdomaren N. O. Norgren, brandchefen P. A. Forsberg, överingenjören A. Ormell samt försäkringsdirektören Arne Åmell. Till revisorer ut-

sågos herrar rådmannen Axel R. Camitz samt lantbrukaren Karl Ekman, och till revisorssuppleanter utsågos herrar bankdirektören Birger Salén och länsbokhållaren Hil-ding Björne.

Extra förbundsmötet beslutade tillika, att för 1939 fastställa följande årsavgifter till förbundet förutom det anslag av kr. 2,000:— för år, som Västernorrlands Läns Brandstodsbolag tills vidare utfäst sig att erlagga: för landskommuner och municipalsamhällen en grundavgift av 15 kr. jämte 5 kr. för varje fullt tusental invånare, för industriföretag 10 öre för varje vid företaget anställd arbetare, för brandkår 10 kr., för sockenbrandstodsbolag 15 kr., för andra sammanslutningar 15 kr., samt för enskild person 1 kr.

Under året utgjorde förbundets

Inkomster:

Årsavgifter ..	2,045:—	
Räntor	17:24	2,062:24
		<u>Kronor 2,062:24</u>

Utgifter:

Arvoden och re-sersättn. ..	1,315:75	
Trycksaker		
m. m.	83:65	
Exp.-kostnader	57:—	1,456:40

Vid årets slut ut-gjorde förbundets

Behållning:

Innest. å spar-kasseräkn. ..	543:74	
Kont. i kassan	62:10	605:84
		<u>Kronor 2,062:24</u>

Jämlikt § 9 i stadgarna för förbundet har styrelsen inom sig utsett ett verkställande utskott för tiden intill nästa ordinarie förbundsmöte, bestående av herrar landshövdingen, riksdagsmannen L. Tjällgren samt ingenjören T. Wænerlund.

Styrelsens uppgift under år 1939 kommer nu bl. a. att inrikta sig på att anställa en brandkonsulent för förbundet.

Härnösand den 20 mars 1939.

Nils Löwbeer.

<i>L. Tjällgren.</i>	<i>I. B. Bohlin.</i>
<i>Ebbe Crone.</i>	<i>D. Johansson.</i>
<i>Arne Mörch.</i>	<i>Erik Olsson.</i>
<i>Torsten Wænerlund.</i>	<i>P. Westman.</i>
	<i>/ Arne Åmell.</i>

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, utsedda att granska Västernorrlands Läns Brandkårsförbunds räkenskaper för år 1938 få efter fullgjort uppdrag intyga, att Brandkårsförbundets ställning vid årets slut befunnits sådan den uppgivits i styrelsens berättelse och att räkenskaperna äro noggrant förda samt försedda med vederbörliga verifikationer.

På grund av vad ovan anförts få vi hemställa, att ansvarsfrihet beviljas styrelsen för den tid revisionen omfattar.

Härnösand den 23 mars 1939.

Axel R. Camitz.   *Karl Ekman.*

Stöd frivilliga brandkårsverksamheten!

Södermanlands läns Brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef *M. Ejdervik*. Exp. Brandstationen, Katrineholm.
Telefon 237.

Årsberättelse för Södermanlands läns Brandkårsförbund verksamhetsåret 1938.

Under året har eldsläckningsväsendet i länet ytterligare förbättrats. Vad städernas och municipalsamhällenas brandväsen beträffar ha mindre redskap inköpts i större utsträckning än under tidigare år. Bland mera betydande nyanskaffningar och förbättringar må anföras

att Eskilstuna stads brandkår erhållit ytterligare en automobil, vilken är försedd med skumpump om 2,000 minutiliter och att brandskåpen utbytts mot nya, tillika försedda med telefon för polisen,

att Katrineholms stads brandkår omlagt större delen av sin brandtelegraf, inköpt 35 rökmasker, 2 syrgasapparater och 1,200 m. slang,

att Vingåkers municipalsamhälles brandkår erhållit anslag till ny brandtelegraf, som bygges våren 1939 och

att Oxelösunds municipalsamhälles brandkår erhållit ny brandtelegraf, till vilken anslutits 17 brandskåp.

Städer och samhällen hava under året anskaffat tillsammans 3,050 meter slang.

Beträffande landsbygden bestå de mera betydande ändringarna däri,

att Öster Rekarne Norra brandkårs avdelning vid Alvesta i Jäders socken erhållit materiel i januari månad,

att Ärla frivilliga brandkår med förläggning vid Ärla station erhållit materiel i juli månad och

att Enhörna frivilliga brandkår

med förläggning vid Exhagen i Ytter-Enhörna socken erhållit materiel i augusti månad.

Dessa tre brandkårer hava under året även erhållit nya brandstationer. Vidare har Vrena—Halla—Nykyrka frivilliga brandkår låtit uppföra egen brandstation. Ej mindre än ett 10-tal brandkårer hava nu egna brandstationer av ändamålsenlig och tilltalande typ. Flera av dessa äro försedda med uppvärmningsanordning.

Gillberga—Lista och Vrena—Halla—Nykyrka frivilliga brandkårer hava under året erhållit automobiler, och därmed äro elva av landsbygdens kårer försedda med egna utryckningsfordon.

Under året har Gropptorps Marmor AB upprättat egen brandkår vid Gropptorp i Västra Vingåkers socken.

Brandkonsulenten har under året avlagt 59 besök hos sammanlagt 33 kårer. Efter varje besök har skriftlig rapport avlämnats till förbundet. I syfte att uppmuntra till bildande av nya brandkårer har orientering i frågan lämnats inom 3 socknar.

Den 18 och 19 november anordnades en instruktionskurs i Katrineholm, liksom tidigare med tanke på utbildning av befälet för kårerna å landsbygden och i de mindre samhällena. Genom tillmötesgående från brandstyrelsen i Katrineholm kunde även detta år kursens demonstration äga rum å stadens brandstation. Vid kursen förekom-

mo föredrag om brandskydd och luftskydd, praktiska övningar med rökmasker och demonstration av brandbomber, som även bringades i funktion och släcktes av patruller, uttagna bland kursdeltagarna. Vidare förekom föredrag om "nya skogseldslagen" och "släckningsförfarande vid skogseld". I sin helhet omfattade kursen föredrag om 6,5 tim. och praktiska övningar och demonstrationer om 3,5 tim. I kursen deltog 44 brandbefäl. Dessa kurser, som nu hållits tre år i följd, inverka genom sina lärorika föredrag utan tvivel eggande och intresseväckande på dem, som lämnas tillfälle deltaga i desamma.

Brandkärsförbundets årsmöte hölls i Strängnäs den 28 maj och besöktes av cirka 60 brandmän. Med tanke på den aktualitet, skyddet mot fara från luften numera intager, då det gäller att begränsa verkningarna av gas- och brandbomber, omfattade ett föredrag av brandkapten T. Mohlin ämnet "Brandkärerna och det civila luftskyddet", efter vilket föredrag brandsatser av olika innehåll och av olika verkan demonstrerades och bringades i funktion å brandstationens gård. Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar höll brandkapten Mohlin föredrag om "eldsläckningstaktik". De instruktiva och klarläggande föredragen följdes med spånt intresse av de närvarande. Härefter lämnade brandchefen i Strängnäs, stadsingenjör D. Aronson, en redogörelse över eldsläckningsväsendets organisation i Strängnäs stad, varefter följde uttryckning av stadens brandkår till fingerad eldsvåda.

Under året har en större brand inträffat inom länet, i det att Vingåkers municipalsamhälle den 7 februari drabbades av en eldsolycka, varvid ej mindre än 8 byggnader gingo förlorade. Branden, som hotade hela samhället, begränsades efter samfällt arbete av samhällets

och fyra hjälpgivande brandkärer. Elden erhöll från början stark spridning, och då den brandbrunn, där samhällets största spruta placerats, efter en kort stund sinade, måste sprutan flyttas till längre bort beläget vattentag. Dylik omgruppering av redskap under en våldsamt brand medför givetvis o-beräknad tidsförlust.

Brandkärerna i de samhällen, som lämna släckningshjälp, ävensom landsbygdens egna kärer, ha varit kallade till flera svåra eldsvådor och tillbud därtill. Bland allvarligare tillbud, då stora egendomsvärden varit i fara, må omnämnas branden vid Ekensholm i Dunkers socken den 13 juni, då slottsvinden härjades. Genom förenade krafter av tvenne brandkärer begränsades elden. Skadorna uppskattades efter branden till cirka 14,000:— kr., under det att slottsbyggnaden med innehåll vid brandtillfället torde ha representerat ett värde av över 160,000:— kronor. — Vid Ljunga i Gåsinge socken den 19 april hade eld utbrutit i en mangårdsbyggnad av trä. Ortens brandkår, som anlände kort efter kallelse, begränsade elden. Skadorna uppgingo till cirka 1,000:— kr., och värdet av byggnaden med innehåll torde ha uppgått till cirka 23,000:— kronor. Dessa exempel på värdefullt räddningsarbete kunna mångfaldigas. — Emellanåt har situationen vid brandkäreans ankomst varit sådan, att intet av den redan antända egendomen kunnat räddas. Särskilt då elden förorsakats genom åskslag, såsom vid Ånsta i Lids socken den 16 maj, får branden inom få ögonblick stor omfattning. Vid denna eldsvåda kunde intet räddas av den antända byggnaden, men genom brandkärernas ingripande räddades ett på kort avstånd från den brinnande byggnaden beläget magasin.

Vid verksamhetsårets utgång äro till brandkärsförbundet anslutna

- 14 kommunala brandkårer,
27 frivilliga brandkårer,
7 bruks- o. gårdsbrandkårer och
1 landskommun.

Av länets 88 landskommuner ha-
va vid verksamhetsårets utgång 34
kommuner ordnat sitt brandskydd
genom avtal med närliggande stad
eller samhälle; 48 kommuner hava
ordnat skyddet genom upprättande
av 27 frivilliga brandkårer, och in-
om några av de återstående 6 kom-

munerna är brandskyddets ordnan-
de mer eller mindre påbörjat.

För de anslag, brandkårsförbun-
det under året erhållit: av Svenska
Brandkårernas Riksförbund för
hållande av instruktionskurs och av
Södermanlands läns Brandförsäkrings-
bolag för verksamhetens be-
drivande, framför förbundet sitt
tack.

Inkomster och utgifter under å-
ret framgå av nedanstående upp-
ställning:

Inkomster:

Kassabehållning från 1937	976: 89
Årsavgifter	675: —
Riksförbundets bidrag till instruktionskurs	250: —
Anslag från Södermanlands läns Brandförsäkringsbolag	4,500: —
Ränta för år 1938 å sparkasseräkning	30: 24
	<hr/>
	Kronor 6,432: 13

Utgifter:

Brandkonsulenten: arvode, dagtraktamenten och resor	2,152: 50
Sekreteraren: dagtraktamenten och resor	256: 95
Svenska Brandkårernas Riksförbund: årsavgift	450: —
Årsmötet i Strängnäs	247: 80
Instruktionskursen i Katrineholm	1,476: 50
Trycksaker	52: 50
Expeditionskostnader	206: 10
Kassabehållning till år 1939:	
Innestående å bank	1,252: 77
Kontant i kassan	337: 01
	<hr/>
	Kronor 6,432: 13

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, utsedda att gran-
ska Södermanlands läns Brandkårs-
förbunds räkenskaper för år 1938,
få efter fullgjort uppdrag intyga,
att Brandkårsförbundets ställning
vid årets slut befunnits sådan den
uppgivits i styrelsens här ovan av-
givna berättelse och att räkenska-
perna äro noggrant förda samt för-

sedda med vederbörliga verifika-
tioner.

På grund av vad ovan anförts,
få vi hemställa, att full och tack-
sam ansvarsfrihet beviljas styrel-
sen för den tid revisionen omfattar.

Lindö och Enstaberga

den 17 mars 1939.

Hans von Rosen. K. I. Lundqvist.

Frågor och Svar

Vid brandsyner och besiktningar har man ofta tillfälle att konstatera, att oriktiga typer av eldsläckningsapparater anskaffas. Man finner t. ex. en vattensläckare inom ett förråd av eldfarliga oljor, en pulversläckare inom en snickeriverkstad och en koltetrakloridsläckare inomhus inom en dåligt ventilerad lokal.

Vad som är synnerligen iögonfallande är, att pulversläckare så ofta äro utplacerade inom lokaler, där man vid eldsutbrott inte kan åstadkomma någon släckningsverkan med dem utan endast tvärtom bidra till eldens spridning. Den, som är det minsta insatt i eldsläckning, vet, att pulverapparatens släckningsverkan på brinnande fibrösa ämnen är minimal eller ingen alls, och att det kan vara farligt att med den söka släcka sådana eldsvådor, emedan den med sitt höga arbetstryck kastar ikring glöder över stora områden och på så vis sprider elden i stället för att släcka den.

Vid upprepade tillfällen har jag i lagerlokaler för papper, textilier

o. dyl., där man inte förvarat någon som helst fotogen, bensin eller annan eldfarlig olja, sett ett flertal pulverapparater upphängda, men inte någon vattensläckare. Man får som sagt se pulverapparater på platser, där de minst av allt kunna tänkas göra någon nytta, och man frågar sig vad orsaken här till kan vara. Att det inte är pulverapparaternas överlägsna eldsläckningsförmåga eller prisbillighet, som varit utslagsgivande, är jag fullt övertygad om.

Jag vill nu fråga Brandkärstidskrift följande:

1. Äro pulverapparater av Statens Provningsanstalt godkända som eldsläckare inom papperslager, textillager, bostäder och liknande lokaler?
2. Uppmuntra försäkringsbolagen anskaffandet av pulversläckare framför vattensläckare till lokaler av ovan nämnda slag?

Brandbefäl.

Svar på frågan n:r 1: Nej.

Svar på frågan n:r 2: Icke vad vi hava oss bekant.

Red.

MEDDELANDE.

Kungl. kungörelse ang. ersättning för deltagande i släckning av skogseld.

I 25 § i lagen den 7 maj 1937 om förekommande och släckning av skogseld säges följande:

”Den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släck-

ning av skogseld, må kunna av statsmedel bekomma ersättning eller särskild belöning därför ävensom ersättning för skada till följd av arbetet.

Har vid mera långvarigt släckningsarbete visat sig nödvändigt att genom ledningens försorg ordna gemensam proviantering, skall kostnaden härför bestridas av statsmedel.

Närmare bestämmelser i omfördälda hänseenden meddelar Konungen."

Med stöd av denna bestämmelse har Kungl. Maj:t den 2 dec. 1938 utgivit en särskild kungörelse om huru ersättningarna skola beräknas. I denna heter det bl. a., att ersättning ej utgives för de första 8 timmarna och ej med högre belopp än som motsvarar lägsta i trakten gällande grovarbetarelön, såvida ej den släckningsskyldige gått miste om arbetsförtjänst, varav han och hans familj varit i trängande behov, eller arbetet varit särskilt betungande. (Benämningen släckningsskyldig motiveras därav att enligt skogseldsläckningslagen envar i trakten arbetsför man mellan 18 och 60 år är skyldig att deltaga i släckning av skogseld.)

En grundregel är, att ersättning utgives endast om och i den mån så kan anses skäligt. Vid prövningen härav skall hänsyn tagas till vederbörandes ekonomiska och därmed sammanhängande förhållanden.

Enbart för användning av egna släckningsredskap må släckningsskyldig ej erhålla ersättning. Där emot kan denne påräkna viss gottgörelse för till förfogande ställda transportmedel, likaså för upplåtelse av telefon och för under släckningen skadade kläder, redskap m. m. samt för kroppsskada, som han ådragit sig under sitt arbete eller under färd till eller från brandstället. Ersättning må även tilldelas deltagare i släckning för sjukvårdskostnader, för hjälpmedel till lindrande av menliga följder av skador och för mistad arbetsförmåga. I sistnämnda fall utbetalas ersättning med högst det belopp, som i motsvarande fall skulle ha utgått enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, dock att ersättningen i detta fall må räknas redan från dagen för skadans inträffande. Har skadan medfört

deltagarens död, må enligt de i sistnämnda lag stadgade grunderna utgivas dels begravningshjälp till hans dödsbo och dels ersättning till efterlevande änka och barn, dels och ersättning till föräldrar, som genom den avlidnes frånfalle komma att sakna erforderligt underhåll.

Ägare av eller nyttjanderättshavare till skogsmark, som berörts eller hotats av skogseld, nära anförvant till denne eller den, som haft annat omedelbart intresse av eldens släckning, må i regel icke erhålla ersättning för deltagande i släckning, med mindre särskilt ömmande omständigheter föreligga.

Anlitas kommunal eller därmed jämförlig brandkår för släckning av skogseld utom samhället, må kåren erhålla ersättning härför, där detta sker på anmodan av befälhavaren för släckningen och branden ej berört eller hotat samhället tillhörig skog.

Belöning må tilldelas den som visat särskild rådgighet och nit, och har vid långvarig släckning brandledningens funnit nödigt anordna gemensam proviantering, skall kostnaden härför bestridas av statsmedel. Detta framgår f. ö. klart och tydligt av innehållet i ovan citerade § 25 i skogseldsläckningslagen.

Den som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning äger att inom ett år efter eldens släckning hos brandfogden eller annan befälhavare göra framställning om ersättning eller belöning. Befälhavaren skall därefter med eget yttrande överlämna ärendet till länsstyrelsen, som sedan efter prövning i varje särskilt fall utanordnar vederbörande tillerkända belopp. Klagan över länsstyrelsens beslut må ej föras.

Kungörelsen ingår i Svensk Författningssamling och har nummer 744/1938. Den trädde i kraft den 1 jan. i år.

Kungl. kungörelse angående statsbidrag till kommuns skogsbrandväsen.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna som följer:

"Kommun, vars kostnader för det i lagen den 7 maj 1937 om förekommande och släckning av skogseld föreskrivna skogsbrandväsendet i betraktande av deras storlek samt kommunens ekonomiska förhållanden i övrigt finnas vara för kommunen betungande, må kunna erhålla statsbidrag i enlighet med bestämmelserna i denna kungörelse.

Bidrag till kommuns skogsbrandväsende utgår, där ej särskilda omständigheter föreligga, med högst tre fjärdedelar av sammanlagda beloppet av de kostnader som kunna anses hava varit nödvändiga för skogsbrandväsendet.

Kommun som vill erhålla statsbidrag skall inom februari månad till länsstyrelsen inlämna till Kungl. Maj:t ställd ansökning om sådant bidrag för nästföregående år.

Vid ansökningen skall fogas dels uppgift å kommunens kostnader för skogsbrandväsendet, vilken uppgift skall vara åtföljd av behöriga verifikationer eller till riktheten styrkt av den kommunala myndighet som handhar förvaltningen av skogsbrandväsendets angelägenheter, dels ock de handlingar till styrkande av behovet av bidrag, som kommunen önskar åberopa.

Länsstyrelse skall granska inkomna ansökningar och genom sökandena införskaffa eller själv låta införskaffa den ytterligare utredning som må finnas behövlig samt före den 1 maj med eget yttrande översända samtliga inkomna handlingar till Kungl. Maj:t.

Sedan Kungl. Maj:t meddelat beslut i anledning av ansökningarna,

skall länsstyrelsen till vederbörande kommuner utanordna dem tillerkända bidrag.

Statsbidrag som avses i denna kungörelse utanordnas från det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till släckning av skogseld.

Denna kungörelse trädde i kraft den 1 januari 1939. Kungörelsen ingår i Svensk Författningssamling och har nummer 745/1938.

Omorganisation av brandväsendet i Trollhättan.

Ny brandstationsbyggnad under uppförande.

Sedan flera år tillbaka har brandväsendets omorganisation i Trollhättan varit föremål för ett omfattande utredningsarbete. Stadsfullmäktige hade redan hösten 1936 bestämt platsen för en blivande brandstation, och efter två års planering kunde beslut fattas om uppförande av ny brandstationsbyggnad, vilket skedde på sammanträde den 2 januari 1939.

Den beslutade brandstationen, vilken för närvarande håller på att uppföras, kommer att byggas i tre våningar utefter Österlånggat. och får en utryckningshall med sex portar mot nämnda gata. För brandkårens behov kommer den vidare att innehålla brandchefsexpedition, telegrafvaktrum, samlingsrum samt i källaren skyddsrum, batterirum, slangtvätt m. m. Ett kombinerat övnings- och slangtorkningstorn anslutes till byggnaden. Till verkstäder komma tvenne på tomten belägna mindre hus att få disponeras.

Brandstationsbyggnaden innehåller även bostäder för brandchef, v. brandchef samt för yrkesbrandkårens personal, vilka senare bostäder äro utförda som tvårumslägenheter. Dessutom finnas utrymmen för 4 st. logement för två man vardera.

Stationen kommer att utrustas med moderna signalanläggningar, vilka skola utföras av A. B. L. M. Ericsson.

Brandkåren får disponera gymnastiksal i en omedelbart intill brandstationen belägen byggnad, tillhörande stadens folkskolor.

Samtidigt beslöto stadsfullmäktige att låta bygga ny brandtelegrafanläggning för staden, vilken skall omfatta fem ledningsslingor med till en början 38 brandskåp. Brandtelegrafan kommer att bestå av L. M. Ericssons dubbelmorsesystem samt kombineras med polisalarm.

I anslutning till ovanstående beslöto stadsfullmäktige på följande sammanträde att personalorganisationen vid stadens brandväsende skulle givas följande sammansättning, nämligen:

- a) brandchef,
- b) vice brandchef, tillika brandmästare,
- c) yrkesbrandkår, omfattande 2 brandförmän och 7 brandmän,
- d) borgarbrandkår, bestående av 30 man, därav 10 i första uppådet; samt
- e) allmän brandkår, omfattande 100 man.

Befattningarna som brandchef och vice brandchef ävensom befattningarna såsom brandförmän och brandmän inom yrkesbrandkåren skola vara ordinarie samt befattningarna inom borgarbrandkåren extra befattningar inom stadens tjänst.

K.-M. Grönlund.

Rökskyddsmasker.

För brandväsendet äro de vanliga rökskyddsmaskerna utan tvivel de förnämsta. De böra i allmänhet användas av stadsbrandkårer och alla övriga större kårer. Emellertid kunna de vid Brastadsfabriken tillverkade gasmaskerna för aktiv civilbefolkning även användas för brandkårsändamål.

Dessa masker ha icke samma fördelar som specialskyddet för brandkårer. Då de äro avsedda som skydd mot kemiska stridsmedel och i många fall skola användas under andra förhållanden, måste vissa andra egenskaper tillgodoses hos dessa masker.

Den aktiva civilgasmaskustrustningen, sådan den levereras från Brastad, har dock vissa fördelar, bl. a. sin prisbillighet. En komplett utrustning bestående av

- ansiktsskydd,
- filterbehållare,
- 1 par imskivor i reserv,
- förvaringsbox av impregnerad pappmassa med bärställ,
- kostar *Kr. 28: 50.*

Utrustningen kan med fördel användas av mindre brandkårer, om den kompletteras med det speciella rökfiltret nr 88, som kostar *Kr. 7: 50 pr st.* — Önskar man en något bättre förvarings- och bäranordning, t. ex. plåtbox med rem, ökas priset med 3:— å 4:— kronor, beroende på utförandet av förvaringsboxen.

BILDA FRIVILLIGA
BRANDKÅRER

NOTISER.

Riksförbundets Centralstyrelse

har beslutat förlägga förbundets årsmöte till Katrineholm den 26 och 27 instundande augusti.

Konsulentmötet äger rum den 24 och 25 augusti.

Ålvsborgs läns Brandkårsförbunds

årsmöte i samband med instruktionskurs äger rum i Mellerud lördagen den 10 och söndagen den 11 juni.

Östergötlands Brandkårsförbunds

årsmöte i samband med instruktionskurs äger rum i Linköping den 2 och 3 juni.

Västerbottens läns Brandkårsförbunds

årsmöte äger rum i Umeå och Spöland fredagen den 16 och lördagen den 17 juni.

Jönköpings läns Brandkårsförbunds

årsmöte äger rum i Vaggeryd söndagen den 11 juni.

Linköpings stads brandväsen 1938.

Brandkåren har under året utryckt 46 gånger, därav för eldsvåda eller tillbud därtill 25, soteld 7, befarad eld 8 och andra orsaker 6 gånger. Alarmeringen har skett genom telefon 41 gånger, brandskåp 4 gånger och bud 1 gång. Den tillryggalagda väglängden utgjorde 168,3 km. Släckningshjälp till orter utom staden har lämnats 4 gånger.

Till brandmästare har antagits vice brandförman H. L. Stoltz efter F. E. Andersson, som avgått efter

30 års tjänstetid på grund av uppnådd pensionsålder. Brandmästare Andersson har erhållit Städernas Allmänna Brandstodsbolags silvermedalj och Östergötlands Läns Brandstodsbolags belöningsmedalj i silver för omtanke, skicklighet och visad rådighet.

Antalet fordon, fullt utrustade för utryckning, ha varit: 1 st. skumbil (Scania-Vabis automobilspruta) med en 2,000 ml centrifugalpump, 1,500 ml skumpump och 15 meters utskjutsstege, 1 st. stegbil (Scania-Vabis) med 25 meters mekanisk stege av nyare konstruktion, 1 st. Tidaholms automobilspruta med en 1,500 ml centrifugalpump och 12 meters utskjutsstege. Därutöver i reserv bl. a. en äldre automobilspruta, en bogserbar motorspruta och 1 st. 17 meters bogserbar mekanisk stege samt 1 st. 1,500 ml ångspruta. Slangförrådet utgjorde 5,244 m. Jonserefs prima linnenlang. Yrkeskårens personal är utrustad med var sin gasmask.

Landskrona stads brandväsen 1938.

Brandkåren har utryckt 22 gånger mot 36 under år 1937. Brandkåren har varit alarmerad för eldsvåda eller tillbud 18 gånger, skorstenseld 1, fall av nödläge 2 och falskt alarm 1 gång. Alarmeringarna hava inkommit genom brandtelegraf 2 gånger, telefon 17 och bud 3 gånger. Vid 4 eldsvådor ha 1 ledning från brandpost använts, vid 1 eldsvåda 5 ledningar från motorsprutor, 6 eldsvåde-tillbud ha släckts med pyttsspruta och 2 med kemisk pulversläckare. Den vid eldsvåda använda slanglängden utgjorde 1,200 m. och den tillryggalagda vägsträckan vid utryckning 55 km. Yrkesbrandkårens

personal är utrustad med var sin gasmask.

Skånska Brandförsäkringsinrättningens belöningsmedalj jämte diplom för nit och plikttröhet har tilldelats brandchef Nils Strandberg, guld, brandförmännen A. Kvist och O. Pettersson, brandmännen Johan Jönsson, P. H. Eldberg, Nils Jönsson och Edvin Persson, silver.

Eskilstuna stads brandväsen 1938.

Brandkåren har under året uttryckt 63 gånger, av vilka 50 gällt eldsvåda eller tillbud därtill, 2 soteld, 10 undersökning och 1 läns-pumpning. Alarmering har skett genom telefon 44 gånger, brandskåp 17 samt genom anmälan å brandstation 2 gånger. Av eldsvådorna ha 8 varit av den betydelse, att en eller flera slangledningar från brandpost eller motorspruta måst användas.

Brandkåren förfogar för första uttryckning över 2 automobilsprutor om resp. 2,000 lit/min. och 1,500 lit/min., den senare med mekanisk stege. Dessutom finnes en automobilspruta om 1,000 lit/min., en redskapsautomobil med tillkopplingsbar Api-motorspruta om 1,000 lit/min., en mekanisk stege samt 1 Ludvigsbergs ångspruta om 2,000 lit/min., bogserbar efter automobil. Den tillryggalagda väglängden vid uttryckning utgjorde 98,1 km.

Personalen har utgjorts av yrkesbrandkår om 20 man samt borgarbrandkår om 40 man, varav 10 man kasernerade.

Brandskåpens antal är 58 st.

Växjö stads brandväsen 1938.

Brandkåren har under året haft 29 uttryckningar, varav för eldsvåda eller tillbud därtill inom staden 16 gånger, soteld 4, falsk alarm 1, annan anledning 5 samt eldsvåda utom staden 3 gånger. Av eldsvådorna hava 4 släckts med 2—6

slangledningar från bilmotorspruta, 4 med 1—2 slangledningar från brandpost samt de övriga med mindre eldsläckningsredskap.

Brandkåren förfogar över 2 Tidaholms brandbilar med centrifugalpumpar om 1,000 resp. 800 lit/min, 1 mekanisk stege, 1 Ludvigsbergs ångspruta om 800 lit/min samt 2 handkraftsprutor. Slangförrådet utgjorde 3,573 m. tryckslang.

Brandskåpens antal är 29 st.

Nässjö stads brandväsen 1938.

Brandkåren har under året haft 42 uttryckningar, därav för eldsvåda eller tillbud 24 gånger, för soteld 4, för trängrök eller annan anledning 5 och för diverse orsaker 9 gånger. Släckning har utförts med slangledningar från bilarnas pumpar 5 gånger, från brandpost 8 gånger och i övriga fall med assurancespruta eller kemisk eldsläckningsapparat. Väglängden som tillryggalagts vid uttryckningarna har utgjort 114 km. Den vid eldsvådorna använda slanglängden har utgjort sammanlagt 2,675 m.

Antalet brandsprutor är 172.

Brandskåpens antal är 30.

Uddevalla stads brandväsen 1938.

Brandkåren har alarmerats för eldsvåda eller tillbud 25 gånger, för skogsbrand 3, för gräsbrand 3, för soteld 7, för falsk alarm 2 och för diverse orsaker 8 gånger. För eldsläckning utom staden har brandkåren uttryckt 6 gånger. Vid 6 eldsvådor har slangledning från motorspruta eller brandpost kommit till användning.

Brandskåpens antal är 36.

Brandkåren förfogar över bl. a. 1 st. brandautomobil "Tidaholm" med 400 m. slang, 2 Tidaholms automobil-motorsprutor med vardera en 1,000 lit/min centrifugalpump, 1 Api-motorspruta om 600 lit/min och 1 Ludvigsbergs ångspruta om 3,000 lit/min.